

utvandrarerna

Det är nu nästan 125 år sedan händelserna i Vilhelm Mobergs utvandrarserie ägde rum. Ett antal människor, främst jordbrukare, bröt upp från sin fädernebygd och anträdde den våghalsiga resan över Atlanten mot en oviss och farofylld framtid.

Varför utvandrade Karl Oskar och hans följeslagare?

Därom ger böckerna utmärkta besked. Skälen var givetvis flera, i en del fall personliga. Men den tyngst vägande orsaken var denna: »Hur de än mödade sig och strävade, kunde de aldrig förkovra sig här i Korpamoen.» I Amerika däremot »kunde de förkovra sig med sitt arbete».

På ett annat ställe framhålles: »Han (Karl Oskar) för sin del ledsnade på att sträva, om han inte längre såg någonting att sträva fram emot. Han kunde inte arbeta med någon lust, om han inte trodde att han hjälpte sig och de sina till en bättre lott. Och alla människor ville väl ha något att sträva fram emot, åtminstone så länge de var unga, som nu hon och han ännu var. Vad skulle de annars leva för?»

I »Nybyggarna» har Karl Oskar och hans familj hunnit få det bra. Där konstateras: »Själva arbetet var lika hårt och tungt i det nya landet som i det gamla. Men det fanns en stor skillnad emellan Amerika och Sverige: I Amerika gav mödan utbyte, här fick man lön för att man knogade och strävade. Det var för denna skillnads skull som Karl Oskar hade bytt fosterland.»

Dessa citat uttrycker värderingar som är lika aktuella idag. Drivfjädern i det

hårda arbetet ligger i att man vill få det bättre. Får man inte det, trots att man arbetar och knogar, upplever man sina strävanden som meningslösa. Kort sagt: Det måste löna sig att arbeta!

Det är bl a viljan hos den enskilde att förbättra levnadsvillkoren för sig själv och sina anhöriga som gjort att betydande delar av mänskligheten idag uppnått ett större välstånd än tidigare. Därför är den ambitionen väl värd att ta vara på.

Av allt att döma ökar intresset bland människor här i landet att söka sig arbeten utomlands. Delvis hänger detta samman med den internationalisering som präglar olika samhällsområden. Men förmodligen bottnar det också i någonting annat.

Inte minst bland akademikergrupperna ökar uppenbarligen lusten att utvandra. För en tid sedan hade Veckojournalen en artikelserie, där man intervjuade svenskar som emigrerat. Skälen uppgavs bl a vara skattetrycket, som gjorde att man inte fann det lönsamt att arbeta i Sverige. Det är också symptomatiskt, att när SACO för omkring ett halvår sedan utgav en informationskrift »Arbete utomlands», tog upplagan, 3 000 exemplar, slut på ett par veckor.

En av de många skadeverkningar som avtalsverkets och regeringens uppträdande

mot akademikergrupperna i årets avtalsrörelse fört med sig är sannolikt en ytterligare ökad benägenhet bland dessa att utvandra. De styrandes attityd till detta problem tycks hittills ha varit att övermaga rycka på axlarna. Den inställningen är lika misslyckad som prosten Brusanders i »Utvandrarna», när denne med hjälp av sin egen och en högre faderlighet sökte få jordbrukaren Karl Oskar Nilsson att ta reson och stanna kvar i Ljuders socken.

Naturligtvis blir det aldrig någon utvandrарvåg från Sverige liknande den under förra seklet. Men det är illa nog om ett antal välutbildade och energiska arbetstagare emigrerar därför att de känner sig stå utanför i ett samhälle som präglas av Olof Palmes konfrontationspolitik, nedtryckta under orimliga marginalskatter och föga tilltalade av Arne Geijers upplysning om att akademikergrupperna även i fortsättningen under 1970-talet har att emotse en kontinuerligt sänkt privat standard. För dem förvandlas Sverige till Korpamoen.

Också de mera och längre utbildade torde, hur ojämnt det än kan förefalla somliga, ha behov av att kunna se fram emot bättre levnadsvillkor. Tas denna motrot bort, återstår bara piskan. Den tycks hr Palme gärna vilja använda; det är knappast någon särskilt god pedagogik.

Matti Häggström